

Abstract.

Kvyatko T. Genesis of the scientific principles of competition theory.

The article analyzes and reveals the following stages in the development of the theory of competition: the classical, which was further developed in Marxist political economy and neoclassical, the basis of which were the principles of marginality. It is determined that at the classical stage the perfect competition model prevailed and monopoly was seen as a structure that reduces the efficiency of the functioning of the economy, during the at the neoclassical period it was found that the market economy is characterized by both perfect structures (perfect competition) and more realistic type of market - monopolistic competition. The conclusion is drawn about the place and role of classical and neoclassical competition theories for contemporary competition research.

Keywords: *competition theory, price, market equilibrium, market, classical and neoclassical competition theory.*

УДК 338.48

ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

КОРНІЄЦЬКИЙ О.В., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,

ОРЕЛ В.М., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,

КОЛПАЧЕНКО Н.М., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,

***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Постановка проблеми у загальному вигляді. Природні та антропогенні ресурси України, геополітичне розташування держави, туристично-рекреаційний потенціал, спонукає входженню України на світовий туристичний ринок. Соціальне та економічне становище держави та регіонів можна значно покращити за рахунок розвитку туристичного бізнесу. Туризм дозволяє об'єднувати та розвивати різноманітні галузі економіки, такі як сільське господарство, мистецтво, культура, транспорт, комунальне господарство тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На розвиток туризму і його вплив на економіку країни одним з перших звернув увагу американський економіст П. Ротоу. Джафар Джафарі, експерт Всесвітньої туристської організації у праці «Феноменологія туризму», підкреслює, що люди подорожували завжди [2]. З вітчизняних науковців питаннями організації та розвитку туризму присвячені праці Дядченко Л.П., Кульчицької Н., Цибуха В.І., Філіпової І. та інших.

Як показав аналіз літератури, в Україні дослідженням розвитку туристичної сфери приділяється недостатньо уваги, тому дане питання є актуальним.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних аспектів організації туристичного бізнесу та його умов функціонування.

Вклад основного матеріалу дослідження. Розвиток туристичного бізнесу сприяє розвитку національної економіки в цілому, стимулює створення нових робочих місць, сприяє укріпленню національної єдності.

Важливими перевагами для підприємців, що організують туристичні підприємства є можливість започаткування з невеликими стартовими інвестиціями, зростаючий попит на туристичні послуги, високий рівень рентабельності і, відповідно, невеликий строк окупності капіталовкладень.

Регулювання туристичного бізнесу з боку держави відбувається шляхом застосування важелів прямого та непрямого впливу, серед яких, зокрема, закони та інші нормативно-правові акти; ліцензування та державна реєстрація підприємств туристичної сфери; фінансове сприяння розвитку дитячого, молодіжного, зеленого та сільського туризму; підтримка ринкової конкуренції та недопущення монополії в туризмі тощо [7].

Принципи підприємництва в туризмі тотожні до основних принципів підприємництва і полягають у свободі вибору видів діяльності; вільного найму працівників; формуванні на добровільних засадах ресурсного потенціалу; використанні чистого прибутку за власним розсудом; виконанні податкових та інших зобов'язань; маркетингових підходів до формування туристичних продуктів; самостійному здійсненні зовнішньоекономічної діяльності при дотриманні законодавства.

Організація туристичної діяльності в Україні регламентується Законом України «Про туризм». Даний Закон визначає загальні правові, організаційні та соціально-економічні засади реалізації державної політики України в галузі туризму та спрямований на забезпечення закріплених Конституцією України прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорону здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичних подорожей. Він встановлює засади раціонального використання туристичних ресурсів та регулює відносини, пов'язані з організацією і здійсненням туризму на території України [1].

Згідно із Законом, туризм – це тимчасовий віезд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи

інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає.

Організаційними формами туризму є міжнародний і внутрішній туризм.

До міжнародного туризму належать: в'їзний туризм - подорожі в межах України осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм - подорожі громадян України та осіб, які постійно проживають на території України, до іншої країни.

Внутрішнім туризмом є подорожі в межах території України громадян України та осіб, які постійно проживають на її території.

Залежно від категорій осіб, які здійснюють туристичні подорожі (поїздки, відвідування), їх цілей, об'єктів, що використовуються або відвідуються, чи інших ознак існують такі види туризму:

- дитячий;
- молодіжний;
- сімейний;
- для осіб похилого віку;
- для інвалідів;
- культурно-пізнавальний;
- лікувально-оздоровчий;
- спортивний;
- релігійний;
- екологічний (зелений);
- сільський;
- підводний;
- гірський;
- пригодницький;
- мисливський;
- автомобільний;
- самодіяльний тощо.

Держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності [1].

Кінцевою метою туристичного бізнесу є реалізація туристичного продукту, тобто комплексу туристичних послуг, до яких відносять послуги з перевезення туристів та їх багажу, послуги з розміщення в готелях та інші послуги.

Прийнявши рішення створити туристичне підприємство, необхідно одразу визначити географію бізнесу. За умови реалізації лише внутрішніх турів, визначають місце відправки та прийому

туристів. Для міжнародного туризму обираються регіони та країни, в яких буде реалізовуватись туристичний продукт.

Надавати свої послуги туристам мають право фізичні особи, що зареєстровані згідно з чинним законодавством; організації, підприємства та установи, незалежно від форм власності, за умови наявності ліцензії на здійснення туристичної діяльності.

Найпоширенішою організаційно-правовою формою туристичної фірми є товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Головною перевагою ТОВ в даний час є розмір статутного капіталу, що становить після прийняття нової редакції статті 52 Закону про господарські товариства суму, не менше однієї мінімальної заробітної плати. Засновником може бути одна фізична або юридична особа, як резидент, так і нерезидент. Керівником туристичної фірми, згідно з чинним Ліцензійним договором, має право бути особа з вищою освітою, а також з освітою з організації іноземного та внутрішнього туризму, екскурсійної діяльності або мати досвід роботи в туристичному бізнесі не менше трьох років [6].

Основними умовами функціонування туристичного підприємства є стартовий капітал, кадрове забезпечення, доступне технологічне та методичне забезпечення та наявність рекреаційних ресурсів.

Головними етапами діяльності туристичної фірми є: планування виробництва та надання туристичних послуг; визначення технології реалізації туристичних продуктів; методи стимулювання надання туристичних продуктів; контроль за якістю туристичних продуктів.

Висновки. Досвід розвинутих країн підтверджує значимість розвитку підприємництва, як безумовної й чи не найважливішої складової економіки будь-якої країни з ринковою економікою [4]. Туристична сфера є високорентабельною, не потребує залучення великих капіталовкладень, є швидкоокупною, чим і приваблює підприємців.

Економічне становище держави та регіонів значною мірою залежить від туристичної сфери. Важливим аспектом туристичної діяльності є залучення і поєднання багатьох галузей економіки, таких як мистецтво, культура, транспорт, сільське господарство, будівництво і т.д., та, відповідно, і їх розвиток. Крім того, туризм сприяє розвитку політичних відносин між державами на світовому рівні, що наразі є вкрай актуальним.

Література.

1. Закон України «Про туризм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95>
2. **Джафарі Д.** Феноменологія туризму [Електронний ресурс] / **Д. Джафарі.** – Режим доступу: <http://infotour.in.ua/juffary.htm>
3. **Зіемеле А.** Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні / **А. Зіемеле** // Туризм сільський зелений. – 2004. – № 1.
4. **Колпаченко Н.М.** Проблеми та перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні / **О.О. Красноруцький, Н.М. Колпаченко, О.В. Смігунова** // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – 2016. – Вип. 172. – С. 54-62.
5. **Кульчицька Н.** Сьогодні говорити про сільський туризм легко і модно / **Н. Кульчицька** // Туризм сільський зелений. – 2008. – № 1.
6. Організація туристичного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/orgtur.htm
7. **Цибух В.І.** Державне регулювання у сфері туризму в Україні / **В.І. Цибух** // Статистика України. – 2005. – № 1. – С. 80-85.
8. **Філіпова І.** Актуальні проблеми, які гальмують розвиток сільського зеленого туризму / **І. Філіпова** // Туризм сільський зелений. – 2003. – № 1.
9. World Tourism Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldtourism-org.

References.

1. Zakon Ukrayiny «Pro tyurizm» [The law of Ukraine «about tourism»], (n.d.) [zakon2.rada.gov.ua](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95> [in Ukrainian].
2. **Dzhafari D.** (n.d.). Fenomenologija turizmu [Phenomenology of tourism]. (n.d.). infotour.in.ua. Retrieved from <http://infotour.in.ua/juffary.htm> [in Ukrainian].
3. **Ziemele A.** (2004). Analiz suchasnogo stanu ta perspektivi rozvitku sil'skogo zelenogo turizmu v Ukraini [Analysis of the current state and prospects of rural green tourism development in Ukraine]. *Turizm sil's'kij zelenij – Tourism is rural green*, No 1 [in Ukrainian].
4. **Kolpachenko N.M. Krasnoruc'kij O.O., Smigunova O.V.** (2016). Problemi ta perspektivi rozvitku malogo ta seredn'ogo pidpriemnictva v Ukraini [Problems and prospects of small and medium business development in Ukraine]. *Visnik Harkiv's'kogo nacional'nogo tehnichnogo universitetu sil's'kogo gospodarstva: Ekonomichni nauki – Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture: Economic Sciences*, issue 172, pp. 54-62 [in Ukrainian].
5. **Kul'chic'ka N.** (2008). S'ogodni govorit pro sil's'kij turizm legko i modno [Today, talking about rural tourism is easy and fashionable]. *Turizm sil's'kij zelenij – Tourism is rural green*, No 1 [in Ukrainian].

6. Organizacija turistichnogo biznesu [Organization of tourism business]. (n.d.). *tourlib.net*. Retrieved from http://tourlib.net/statti_ukr/orgtur.htm

7. **Cibuh V.I.** (2005). Derzhavne reguljuvannja u sferi turizmu v Ukraïni [State regulation in the field of tourism in Ukraine]. *Statistika Ukraïni – Statistics of Ukraine*, No 1, pp. 80-85 [in Ukrainian].

8. **Filippova I.** (2003). Aktual'ni problemi, jaki gal'mujut' rozvitok sil'skogo zelenogo turizmu [Actual problems hampering the development of rural green tourism]. *Turiz'm sil's'kij zelenij – Tourism is rural green*, No 1 [in Ukrainian].

9. World Tourism Organization [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.worldtourism-organ.org [in English].

Анотація.

Корнієцький О.В., Орел В.М., Колпаченко Н.М. Організація туристичного бізнесу.

У статті визначено, що туристичний бізнес є важливою складовою національної економіки. Туристична сфера поєднує в собі різні галузі економіки, такі як культура, транспорт, будівництво, освіта та багато інших, тим самим стимулює їх розвиток. Досліджено, що організація туристичного бізнесу не вимагає великих капіталовкладень, що є привабливим для підприємців. Держава приділяє значну увагу розвитку туризму, як перспективній та прибутковій галузі. Розглянуто основні види туристичного бізнесу. Проаналізовано та структуровано головні етапи функціонування туристичного підприємства. Встановлено, що туристичний бізнес в Україні стрімко розвивається, тому подальші дослідження потребують детального аналізу і залишаються актуальними.

Ключові слова: туризм, організація туристичного бізнесу, туристичне підприємство, види туризму.

Аннотация.

Корниецкий А.В., Орел В.М., Колпаченко Н.Н. Организация туристического бизнеса.

В статье определено, что туристический бизнес является важной составляющей национальной экономики. Туристическая сфера сочетает в себе различные отрасли экономики, такие как культура, транспорт, строительство, образование и многие другие, тем самым стимулирует их развитие. Доказано, что организация туристического бизнеса не требует больших капиталовложений, что является привлекательным для предпринимателей. Государство уделяет большое внимание развитию туризма, как перспективной и прибыльной отрасли. Рассмотрены основные виды туристического бизнеса. Проанализированы и структурированы основные этапы функционирования туристического предприятия. Установлено, что туристический бизнес в Украине стремительно развивается, поэтому дальнейшие исследования требуют детального анализа и остаются актуальными.

Ключевые слова: туризм, организация туристического бизнеса, туристическое предприятие, виды туризма.

Abstract.

Kornietskyi O., Orel V., Kolpachenko N. Organization of tourism business.

The article determines that the tourism business is an important component of the national economy. The tourism sector combines various branches of the economy, such as culture, transport, construction, education, and many others, thereby stimulating their development. It was investigated that the organization of tourism business does not require large investments, which is attractive for entrepreneurs. The state pays considerable attention to the development of tourism as a promising and profitable industry. The main types of tourism business are considered. The main stages of the tourism company's operation are analyzed and structured. It is established that tourism business in Ukraine is developing rapidly, therefore further researches need to be analyzed in detail and remain relevant.

Key words: *tourism, organization of tourism business, tourist enterprise, types of tourism.*

УДК: 631.162

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ
ОБАЛІКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ**

**КРИВЕНКО С.В., К.Е.Н, ДОЦЕНТ,
ПОНОМАРЕНКО Т.В., СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ,
ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ПВНЗ «МНТУ»
НАКІСЬКО О.В., К.Е.Н, ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Основною економічного покращення держави в умовах ринкового середовища є розвиток підприємництва. Будь-яка підприємницька діяльність здійснюється з метою отримання прибутку. Не виключенням є і суб'єкти малого бізнесу, однак, поряд з великими компаніями «малюкам» тяжко вижити. З метою їх підтримки в областях розробляються регіональні комплексні програми розвитку малого та середнього підприємництва. Такі програми мають на меті створення сприятливих умов для розвитку такого бізнесу шляхом спрямування дій місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів підприємництва, громадських організацій та об'єднань підприємців для підвищення їх ролі у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності області. Суттєвої підтримки з боку держави